

УДК 657.471.12

Алла УЖВА

*доктор філософії з економіки, доцент
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна*

Катерина ЛОБАНЬ

*студентка факультету економіки
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: katerina.loban.94@mail.ru*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Одним із важелів управління розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві є облікова політика. Мета статті полягає у визначенні елементів облікової політики як основи обліку розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві. У статті розглянуто поняття облікової політики, вимоги складання облікової політики. Запропоновано віднести підходи до основних цілей формування облікової політики підприємства в частині затрат на оплату праці. Розглянуто основні елементи облікової політики та запропоновані зміни щодо облікової політики розрахунків за виплатами працівникам.

Ключові слова. Облікова політика, елементи облікової політики, виплати працівникам, зобов'язання, забезпечення, технічна складова.

Розрахунки за виплатами працівникам є утворюючим компонентом системи механізму функціонування ринку праці в системі облікової політики підприємства та одним з головних факторів, що регулює його розвиток у професійному, регіональному та галузевому аспектах.

Питання формування облікової політики в цілому та її складових досить широко висвітлене у роботах Алборова Р. А., Бутинця Ф. Ф., Нечитайло А. І., Лінника В. Г., та інших. Незважаючи на те, існує ще ряд проблемних питань, пов'язаних як із теорією, так і з практикою її організації.

Метою статті є дослідження сутності поняття «облікова політика», проведення аналізу щодо змін облікової політики підприємств в контексті розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві.

У сучасних умовах господарювання формування облікової політики є важливим та трудомістким процесом, який забезпечує вибір альтернативних методів обліку в межах чинного законодавства. Чітко та грамотно

складена облікова політика підприємства вважається показником високої бухгалтерської кваліфікації. При наявності альтернативних варіантів здійснення бухгалтерського обліку оплати праці на підприємстві управлінським персоналом формується облікова політика щодо нечітко визначених варіантів ведення бухгалтерського обліку оплати праці, яка оформлюється у вигляді організаційно-розпорядчого документу.

Під об'єктом облікової політики слід розуміти будь-яку норму або позицію підприємства з організації та ведення бухгалтерського обліку, щодо якої є альтернативні варіанти. Елементи облікової політики підприємства – це можливі методичні способи, прийоми, та процедури, що обираються з числа загальноприйнятих з урахуванням особливостей діяльності підприємства. Виділені елементи понятійного апарату підприємства щодо облікової політики підприємств забезпечують систематизацію викладення процесу формування, змісту та реалізації облікової політики.

Науковці до обов'язкових положень облікової політики відносять наступні вимоги: повноти, обачності, своєчасності, пріоритету змісту над формою, раціональності, незаперечності. У свою чергу, Т. В. Барановська [2] до розробки облікової політики висуває такі вимоги, як законності, єдності, ефективності, адекватності, гласності. Об'єднавши різні погляди вчених економістів, не применшуючи ролі напрацювань даних авторів, вважаємо за доцільне виділити наступні вимоги щодо формування облікової політики підприємства в частині затрат на оплату праці, що надасть змогу сформулювати основні цілі її складання (табл. 1). Дотримання нищенаведених вимог до формування облікової політики підприємства в частині затрат на оплату праці забезпечить раціональне здійснення організації та методики бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам [5].

Вважаємо за доцільне віднести до основних цілей формування облікової політики підприємства в частині затрат на оплату праці наступні:

- забезпечення єдиного підходу до організації та методики ведення облікового процесу на підприємстві в частині затрат на оплату праці;
- періодичність проведення контролю за правильністю відображення в системі бухгалтерського обліку підприємства затрат на оплату праці;
- організацію оплати праці на підприємстві (система та форми оплати праці,

тарифікація оплати праці, системи нормування праці);

- періодичність створення резерву відпусток затрат на оплату праці;
- визначення відповідальності за порушення норм трудового та цивільно-правового законодавства.

Цікавим науковим підходом до формування облікової політики підприємства є позиція науковців, які стверджують, що при формуванні облікової політики слід дотримуватися таких її складових:

- 1) методологічна – включає положення щодо регулювання методології бухгалтерського обліку;
- 2) методична – методи ведення обліку, порядок відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку;
- 3) організаційна – описується організація системи бухгалтерського обліку [7].

Для ефективного формування облікової політики щодо затрат на оплату праці вважаємо за доцільне розглянути основні елементи облікової політики в частині виокремлення основних елементів (табл. 2). Отже, організаційна складова облікової політики в частині затрат на оплату праці має врегулювати основні питання щодо визначення відповідальних осіб з ведення бухгалтерського обліку затрат на оплату праці підприємства, що забезпечить функціональність обов'язків працівників бухгалтерської служби. Методична складова повинна передбачати основні прийоми та методи бухгалтерського обліку

Таблиця 1

Вимоги складання облікової політики в частині затрат на оплату праці на підприємстві

№ п.п	Вимога	Характеристика
11	Повного висвітлення	Повнота облікового відображення всіх фактів господарського життя, пов'язаних з формуванням затрат на оплату праці
22	Законності	Здійснення бухгалтерського обліку затрат на оплату праці не повинно суперечити нормам чинного законодавства
33	Зрозумілості	Наведена інформація в обліковій політиці в частині затрат на оплату праці повинна бути зрозумілою для осіб із спеціальними знаннями у сфері бухгалтерського обліку та контролю
44	Доцільності	Інформація, сформована в системі бухгалтерського обліку щодо затрат на оплату праці, повинна бути корисною та доречною для внутрішніх та зовнішніх користувачів з метою своєчасного впливу на розмір даних затрат в процесі здійснення господарської діяльності підприємства (облікове відображення затрат на оплату праці на рахунках бухгалтерського обліку, що забезпечить формування даних облікової інформації)
55	Своєчасності	Облікова інформація в частині затрат на оплату праці повинна бути актуальною та своєчасною для прийняття необхідних раціональних управлінських рішень (внутрішня бухгалтерська звітність та строки її подання керівництву)

Елементи облікової політики в частині виокремлення основних елементів облікової політики

Складові	Елементи облікової політики
Організаційна	Визначення відповідальних осіб та встановлення сфер відповідальності за ведення бухгалтерського обліку затрат на оплату праці на підприємстві
Методична	Встановлення складу затрат на оплату праці; визначення класифікації затрат на оплату праці для формування показників собівартості продукції; визначення системи та форми оплати праці; встановлення системи нормування праці; порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку затрат на оплату праці на підприємстві
Технічна	Створення і розробка нетипових первинних документів щодо затрат на оплату праці; встановлення форм внутрішньої звітності щодо затрат на оплату праці; порядок складання і строки подання внутрішньої бухгалтерської звітності про показники затрат на оплату праці; інформаційне та програмне забезпечення ведення бухгалтерського обліку затрат на оплату праці; визначення прийомів внутрішнього функціонального контролю щодо затрат на оплату праці

затрат на оплату праці. Вона включає визначення складу та класифікацію даних затрат з метою надання управлінському персоналу інформації щодо подальших шляхів оптимізації такого виду затрат. Технічна складова облікової політики щодо затрат на оплату праці повинна містити наступні питання: визначення первинних документів щодо затрат на оплату праці; встановлення форм внутрішньої звітності щодо затрат на оплату праці; порядок складання і строки подання внутрішньої бухгалтерської звітності про показники затрат на оплату праці; інформаційне та програмне забезпечення ведення бухгалтерського обліку затрат на оплату праці.

Враховуючи останні зміни в Податковому кодексі України вважаємо за доцільне запропонувати зміни в Наказ про облікову політику підприємства, що забезпечить відповідність обліково-аналітичного забезпечення розрахунків за виплатами працівникам підприємства вимогам чинного законодавства. У процесі дослідження встановлено проблему неповного відображення в обліковій політиці підприємства положень в частині затрат на оплату праці, що впливає на ефективність організації бухгалтерського обліку.

Виокремлено основні вимоги до складання облікової політики щодо затрат на оплату праці, що забезпечить чітке визначення основних цілей формування даного розпоряд-

чого документу на підприємстві. Дослідивши складові облікової політики підприємства запропоновано елементи облікової політики в частині затрат на оплату праці, що нададуть змогу сформувати передумови для ефективного обліково-аналітичного забезпечення та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві з метою надання повної та своєчасної облікової інформації для потреб управління [5].

У процесі дослідження встановлено проблему відсутності відображення в обліковій політиці підприємства положень в частині затрат на оплату праці, що впливає на ефективність організації бухгалтерського обліку. Виокремлено основні вимоги до складання облікової політики щодо затрат на оплату праці, що забезпечить чітке визначення основних цілей формування даного розпорядчого документу на підприємстві.

Дослідивши організаційну, методичну та технічну складові облікової політики підприємства запропоновано елементи облікової політики в частині розрахунків за виплатами працівникам, що нададуть змогу сформувати передумови для ефективної організації та методики ведення бухгалтерського обліку затрат на виплату працівникам з метою надання повної та своєчасної облікової інформації для потреб управління підприємством.

Список використаних джерел

1. Барановська Т. В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Тетяна Василівна Барановська. — Житомир, 2011. — 282 с.
2. Водоп'янова О. Облікова політика: починаємо новий рік [Електронний ресурс] / О. Водоп'янова // Дебет-Кредит. — № 5. — 2010. — Режим доступу: <http://dtk.com.ua>.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XI, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Нечитайло А. И. Учетная политика предприятия как фактор управления величиной финансовых результатов. Бухгалтерский учет, анализ и аудит в системе информационного обеспечения управления организацией / А. И. Нечитайло, И. И. Петрова. — СПб, 2011. — 104 с.
5. Удосконалення обліку та аналізу господарської діяльності на основі впровадження нових Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні: Тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф. 16—18 жовт. 2010 р. / Відп. за вип. В. М. Іваненко. — К.: КНЕУ, 2010. — 268 с.
6. Становлення облікової політики в Україні: Тези доп. Всеукр. наук. конф. 18—19 травня 2011 р. — Тернопіль: Економічна думка, 2011. — 339 с.
7. Міжнародні стандарти фінансової звітності / Пер. з англ. за ред. С. Ф. Голова. — К.: Федерація проф. бухгалтерів і аудиторів України. — 2013. — 1272 с.

References

1. Order of the Ministry of Finance dated June 27, 2013, No. 635 "On Approval of Methodological Recommendations on Enterprise Accounting Policies and Changes to Certain Orders of the Ministry of Finance of Ukraine" [Electronic resource] // Access Mode: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/3971-635.html>.
2. Baranovskaya T.V. Accounting policy of enterprises in Ukraine: theory and practice: diss. ... Candidate econ Sciences: 08.06.04 / Tatiana Vasylyvna Baranovskaya. — Zhytomyr, 2011. — 282 p.
3. Vodopianova O. Accounting policy: start the new year [Electronic resource] / O. Vodopianova // Debit Credit. — No. 5. — 2010. — Access mode: <http://dtkk.com.ua/show/1cid04362.html>.
4. The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting" [Electronic resource]: Law of Ukraine: [insert. VRU dated 16.07.1999 No 996.
5. Nechitaylo A. I. Enterprise accounting policy as a factor in managing the size of financial results. Accounting, analysis and audit in the system of information management management by the organization / A. I. Nechitaylo, I. I. Petrova. — SPb, 2011. — 104 p.
6. Improvement of accounting and analysis of economic activity on the basis of the introduction of new Accounting Standards (Standards) in Ukraine: Abstracts International reports. science-practice conf. 16 — 18 oct. 2010 / Rep. for vp. V. M. Ivanenko. — K.: KNEU, 2010. — 268 p.
7. Formation of accounting policy in Ukraine: Abstracts additional. Allukr Science Conf. May 18-19, 2011. — Ternopil: Economic Thought, 2011. — 339 p.

Ужва А. Н, Лобань Е. Б. Совершенствование учетной политики в системе расчетов по выплатам работникам на предприятии

Одним из рычагов управления расчетов по выплатам работникам предприятия является учетная политика. Цель статьи заключается в определении элементов учетной политики как основы учета расчетов по выплатам работникам предприятия. В статье рассмотрено понятие учетной политики, требования составления учетной политики. Предложено отнести подходы к основным целям формирования учетной политики предприятия в части затрат на оплату труда. Рассмотрены основные элементы учетной политики и предложенные изменения по учетной политике расчетов по выплатам работникам.

Ключевые слова: учетная политика, элементы учетной политики, выплаты работникам, обязательства, обеспечения, техническая составляющая.

Uzhva A. N., Loban E. B. Improvement of accounting policy in the system of payments for employee benefits in the enterprise

The article deals with the directions of system reformation accounting of payments for payments to employees in the accounting policy of the enterprise. Taking into account the developments the leading Ukrainian scholars, their main directions are determined research in the field of accounting, which made it possible to identify the need for a deeper one the study is exactly the formation of accounting policies for accounting for payment work.

The main problems encountered by the subjects of the enterprise in accounting for wages are determined, as well as proposed approaches to the main objectives of forming the accounting policy of the enterprise in terms of expenses for employee payment. The main elements of the accounting policy and the proposed changes in the accounting policy of payments for employee benefits are considered. After all, wages are the main component of the income of the population, the basis of the life of the workers, and hence the most powerful incentive increase in labor productivity.

Keywords: accounting policy, elements of accounting policy, payments to employees, liabilities, collateral, technical component.

Стаття надійшла до редколегії 01.12.2017

Наукове видання

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

№ 2 (9), грудень 2017

Відповідальність за цитування та зміст статей несуть автори.

Формат 60×84 1/8. Ум. друк. арк. 23,3.

Тираж 100 пр.

Свідоцтво про реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 21000-10800Р від 25.09.2014 р.

Адреса редакції та видавця:

Видавництво МНУ імені В. О. Сухомлинського

54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24

тел. (0512) 37-88-38, т/ф 37-88-15

e-mail: publish.mnu@i.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3375 від 27.01.2009 р.